

Леонс и Лена на Гочев

Осъществяването и възприемането на постановката на Димитър Гочев могат да бъдат характеризирани с една дума: „неиздържане“. Преди всичко не издържат актьорите. „Куражът за екстремни изразни възможности“, изискван от Гочев според изпълнителя на главната роля – Даниел Бергер, очевидно пресеква в определени моменти. Човешката и артистичната същина се съпротивляват на търсената механичност. От време на време актьорите просто се заиграват, излизат от формата.

Тук непременно следва да се спомене едно „откъсващо се“ присъствие. Самуел Финци е единият от двамата, които трябва да създават рамката на спектакъла. Той представя текстове на Бюхнер, които сякаш коментират показваното. Финци се „къса“, защото действително носи болката, страданието от битието, дълбочината. В същото време обаче самият той вдига градус на безизходността, защото в тази драматична неедноизмерност – в „другото си носене“ – той не носи никаква алтернатива.

Но никакво решение няма и Бюхнер. Той е способен да прозре мъртвината на другите, да усети и себе си като автомат, ужасен да констатира всичко това, и толкоз. Бюхнер е анатом, материалист, опитващ се да търси същественото в процеса на аутопсията. Той спира дотук – до разфасоването на трупа.

Трудно издържа и публиката. Преди всичко тя не успява да се справи с рухването на христоматийния прочит на „комедията“. Но тя не издържа и агресията, разголването, безсрамното поставяне на огледалото пред лицето.

Валидното за публиката важи и за критиката. Традиционно респектирана от Гочев, тя трудно се справя с нарушените си сетива и става така, че и когато отхвърля, и когато хвали спектакъла, непременно говори за нещо друго, не за него. Какво ли може да се схване например от следното: „Бюхнеровата комедия е изпълнена с виц, сатира и ирония, но все пак най-силното впечатление, което оставя лишеният от утопия приказан свят на спектакъла, е бездънната меланхолия.“ Или пък: „Димитър-Гочевата интерпретация на Бюхнер е театър, изпълнен с напрежение.“

Една, общо взето, ласкава рецензия намери като кусур на постановката, а и на стила на Гочев изобщо, дидактиката, поучаването. Това обаче е недоразумение. Димитър Гочев изобщо не предлага решение в спектакъла, не посочва път. Ако от

време на време прозвучават дидактически нотки, то е тъкмо тогава, когато актьорите излязат от формата на представлението.

В това именно е големият „трик“ на Гочев: в неиздържането. На него наистина не му остава нищо друго, освен да повдига рамене и да се подсмивва, когато чете за себе си, че неговият театър е праволинейно провеждане на формални принципи. „Формализмите“ на Гочев са просто средство за оголване на същността, за отмахване на опаковките. Те имат чисто апофатичен характер.

Неиздържането на всички равнища, недоволството е както самото доказателство на изследването, така и неговата цел. „Неиздържане“ тук ще рече, че самото човешко същество усеща, че „тук непрекъснато липсва нещо“, че в този херметичен свят нещо отсъства, няма го най-важното: животът. Този живот обаче непременно ще е „в повече“ при така възприеман и така изграждан космос. Казано иначе разголването на формата предизвиква тотална интензивност на живеенето, откъсване от рутинно допусканата механичност: както от наличието ѝ, така и от спомена и мечтата за нея.

***

„Можем и повече“ – казва Димитър Гочев, докато затваря вратата. Засега.

Георги Каприев

„Култура“
4.6.1993 г.